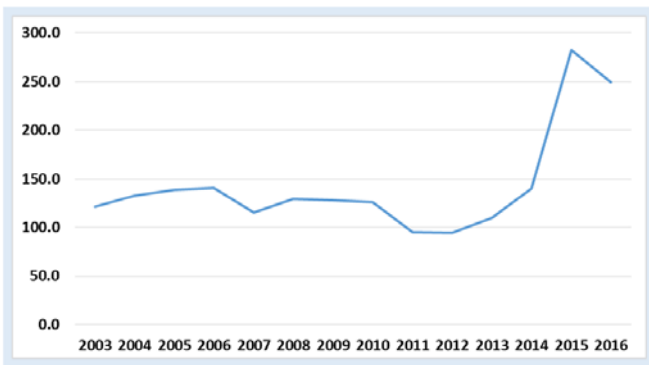

პარამეტრების ჭრილში. ყველა ამბულატორიული დაწესებულების სტატისტიკოსს ჩაუტარდა ტრენინგები სისტემის ფუნქციონირებასთან დაკავშირებით.

ჯანდაცვის საინფორმაციო სისტემა, რომელიც ძირითადად ფოკუსირებული იყო მონაცემთა რეგულარული შეგროვების ბაზისზე აგრეგირებული სახით, სახეცვლილებას განიცდის და გადადის ქრონიკული დაავადებების/მდგომარეობების მართვისა და მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობის პარამეტრების რეგისტრაციის გაუმჯობესებაზე. აღნიშნულის საფუძველს მონაცემთა შეგროვების ახალი მოდელი - **რეგისტრები** - წარმოადგენს.

ავთვისებიანი ახალწარმონაქმნები, ინციდენტობა 100000 მოსახლეზე, საქართველო, 2003-2016

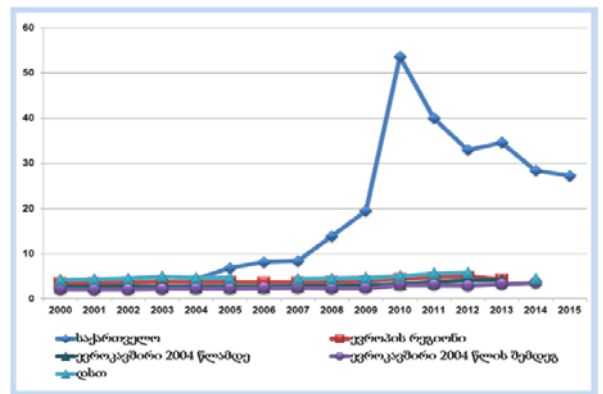

კიბოს პოპულაციური რეგისტრი, რომელიც 2015 წელს დაინერგა, წარმოადგენს ონკოლოგიური მონაცემების სისტემური შეგროვების, შენახვის, ანალიზის, ინტერპრეტაციისა და წარდგენის ორგანიზებულ სისტემას. ის უმნიშვნელოვანეს როლს ასრულებს კიბოს ინციდენტობისა და პრევალენტობის ხარისხიანი მონაცემების შეკრების თვალსაზრისით. ასეთი ტიპის რეგისტრის გამოყენება მნიშვნელოვანია კიბოს კონტროლის პროგრამების შეფასების და,

შესაბამისად, პრიორიტეტების განსაზღვრისა და პროგრამების დაგეგმარებისათვის, გაწეული სერვისების ეფექტურობის განსასაზღვრად, ონკოლოგიური პაციენტის სამედიცინო მომსახურების დინამიკური დაკვირვებისთვის, კიბოს სკრინინგისა და სხვა პრევენციული ღონისძიებების მართებულად დაგეგმვისთვის. კიბოს რეგისტრის შემოღების შემდგომ კიბოს ინციდენტობა ქვეყანაში თითქმის გაორმაგდა, რას რეგისტრაციის გაუმჯობესებას უკავშირდება.

უკანასკნელ წლებში, დაბადებისა და გარდაცვალების ელექტრონული აღრიცხვიანობის სისტემის შემოღების შემდეგ, საქართველოში დაბადებისა და გარდაცვალების შემთხვევების რეგისტრაციის სისრულემ 95%-ს გადააჭარბა, თუმცა სიკვდილის არაიდენტიფიცირებული მიზეზების წილის მაღალი დონე კვლავ სერიოზულ პრობლემას წარმოადგენს. მდგომარეობის გამოსწორების მიზნით არაერთი ნაბიჯი გადაიდგა სიკვდილის პირველადი მიზეზის სწორი განსაზღვრის კუთხით. პროცესში ჩაერთო ადგილობრივი საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ცენტრები, მათ თანამშრომლებს ჩაუტარდათ ტრენინგები ვერბალური აუტოპსიის მეთოდის გამოყენების თაობაზე. განხორციელებული საქმიანობის შედეგად, აღინიშნება სიკვდილის არაიდენტიფიცირებული მიზეზების წილის შემცირების ტენდენცია.

სიკვდილის არაიდენტიფიცირებული მიზეზების წილი (%) საერთო სიკვდილიანობაში

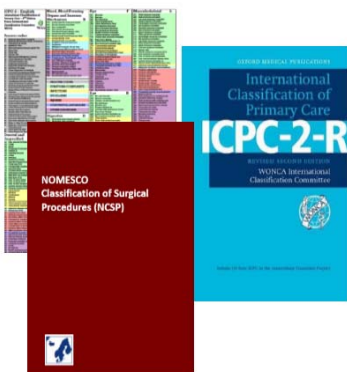
2016 წელს დაინერგა ორსულთა და ახალშობილთა ჯანმრთელობის მეთვალყურეობის ელექტრონული მოდელი, ე.წ. „დაბადების რეგისტრი“. მისი მეშვეობით ხორციელდება თითოეული ორსულის უწყვეტი მონიტორინგი პირველი ანტენატალური ვიზიტიდან მშობიარობის ჩათვლით და ახალშობილის ჯანმრთელობის მდგომარეობის მონაცემთა აღრიცხვა. ეს ინიციატივა საქართველოსთვის უმნიშვნელოვანეს წინ გადადგმულ ნაბიჯს წარმოადგენს.

ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაცია განსაკუთრებულ როლს ასრულებს საქართველოში ჯანდაცვის საინფორმაციო სისტემის განვითარებაში. თანამშრომლობის მნიშვნელოვან ქვაკუთხედს წარმოადგენს ავადმყოფობათა და ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული სხვა პრობლემების საერთაშორისო სტატისტიკური კლასიფიკატორის მე-10 გადახედვის მთელი ქვეყნის მასშტაბით დანერგვა, რისთვისაც წლების განმავლობაში ტარდებოდა ავადობისა და სიკვდილიანობის რეგისტრაციის შესასწავლი კასკადური ტრენინგები სხვადასხვა მიზნობრივი ჯგუფებისთვის. რეგიონულ დონეზე შექმნილია ტრენერთა კორპუსი. გარდა ამისა, ყველა სათანადო მასალა გადათარგმნილია ქართულ ენაზე, დაავადებათა კონტროლის ეროვნული ცენტრის მიერ პერიოდულად ხორციელდება ასკ-10-ის ცვლილებებისა და დამატებების თარგმანი.

საქართველო ევროპის რეგიონის პირველი ქვეყანაა, რომელმაც 2011-2012 წლებში საკუთარ ენაზე გადათარგმნა ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მიერ შემუშავებული ავადობისა და სიკვდილიანობის კოდირების ვებ-დაფუძნებული ინტერაქტიული სასწავლო პაკეტი, რომელიც ცენტრის ვებგვერდზე არის განთავსებული:

<http://apps.who.int/classifications/apps/icd/icd10training/>.

სამედიცინო სტატისტიკის განვითარებისა და მონაცემთა სტანდარტიზაციის ერთ-ერთი ქვაკუთხედი იყო ქვეყანაში სამედიცინო ჩარევების საერთაშორისო კლასიფიკატორების შემოღება. ინფორმაციის დიდი ნაკადების რეგისტრირებისა და დამუშავებისათვის შეირჩა საქართველოსათვის შესაფერისი ამულატორიული და სტაციონარული სამედიცინო ჩარევების კლასიფიკატორები: სკანდინავიის ქვეყნების სამედიცინო-სტატისტიკური კომიტეტის (NOMESCO) მიერ შემუშავებული ქირურგიული პროცედურების კლასიფიკატორი (NCSP) სტაციონარული მომსახურებისთვის და პირველადი ჯანდაცვის

საერთაშორისო კლასიფიკატორი (ICPC) ამულატორიული მომსახურებისთვის. ჩატარდა ტრენინგები მთელი ქვეყნის მასშტაბით, ახალი კლასიფიკატორები დაინერგა 2011 წლიდან. კლასიფიკატორები ხელმისაწვდომია ონლაინ რეჟიმშიც:

<http://classifications.moh.gov.ge/Classifications/Pages/ViewICD10.aspx>.

2013 წელს ქვეყანაში ასკ10-ის გამოყენებისთვის სათანადო პოტენციალის შექმნის მიზნით ჩატარდა ტრენერთა ტრენინგები და საზოგადოებრივი ჯანდაცვის სპეციალისტთა ტრენირება ქვეყნის მასშტაბით.

მონაცემთა პოპულარიზაცია და წარდგენა სამედიცინო სტატისტიკის დეპარტამენტის ერთ-ერთ ძირითად მიზანს წარმოადგენს. 1996 პირველად გამოიცა სტატისტიკური ცნობარი „ჯანმრთელობის დაცვა – საქართველო“, რომელიც შემდგომ ყოველწლიურად გამოდის. მასში წარმოდგენილია ქვეყნის მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობისა და ჯანდაცვის რესურსების ამსახველი ძირითადი სტატისტიკური მაჩვენებლები. ცნობარებში მოყვანილი მაჩვენებლების გამოსათვლელად გამოიყენება ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მიერ რეკომენდებული მეთოდოლოგია, რაც ხელს უწყობს საქართველოს მაჩვენებლების შედარებადობას სხვა ქვეყნების მაჩვენებლებთან. 2012 წლიდან ყოველწლიურად გამოიცემა ჯანმრთელობის დაცვის

მოკლე სტატისტიკური ცნობარი, რომელიც ძირითადი ყოველწლიური ცნობარის მოკლე ვერსიას წარმოადგენს და მისი გამოცემა წინ უძღვის ძირითადი პუბლიკაციის გამოცემას. სტატისტიკური პუბლიკაციები ხელმისაწვდომია ვებ-გვერდზე:

<http://ncdc.ge/en-US/Statistics/DiseaseStatistics>.

უახლესი საკვანძო მიღწევები

ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციასთან თანამშრომლობა ქვეყნისთვის მეტად ნაყოფიერი და სასარგებლოა. 2017 წელს, ჯანმო-ს ევროპის რეგიონულ ოფისთან თანამშრომლობით შემუშავდა პუბლიკაციები "საქართველო, ჯანმრთელობისა და კეთილდღეობის პროფილი" და "საქართველო, ჯანმრთელობისა და კეთილდღეობის მოკლე მიმოხილვა". ეს პუბლიკაციები იძლევა ქვეყნის მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობის, ავადობისა და სიკვდილიანობის და ძირითადი რისკის ფაქტორების შესახებ მონაცემების მიმოხილვას დინამიკაში. საქართველო ერთ-ერთი პირველი იყო რეგიონში, რომელმაც აღნიშნული პუბლიკაციები მოამზადა. პუბლიკაციებში წარმოდგენილი მონაცემები ეყრდნობა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის ევროპის რეგიონის ოფისის მონაცემთა ბაზას „ჯანმრთელობა ყველასათვის“.

2017 წლიდან დაბადება/გარდაცვალების აღრიცხვიანობის სისტემის წარმოება დკსჯეც-ის მიერ ადმინისტრირებადი გახდა, განხორციელდა მონაცემთა ხარისხის გაუმჯობესებაზე მიმართული ქმედებების რიგი, გაგრძელდა ვერბალური აუტოპსიის გამოყენებით სიკვდილის მიზეზების კოდირების სისწორეზე მიმართული ადამიანური პოტენციალის შემქნის პროცესი. ვერბალური აუტოპსიის განხორციელებასა და სამედიცინო ჩანაწერების განხილვაში ჩართულია საზოგადოებრივი ჯანდაცვის 63 ცენტრი. აღნიშნულ საქმიანობაში მონაწილე პერსონალი გადამზადდა სათანადო მიმართულებით, მიეწოდა შესაბამისი ინსტრუქციები და მასალები.

THE LANCET

The Global Burden of Disease Study 2016

© 2017 The Author(s). Published by Elsevier Ltd. This is an open access article under the CC BY license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

მართებული სტატისტიკის წარმოების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან საწინდარს საერთაშორისო თანამშრომლობა წარმოადგენს. ვაშინგტონის უნივერსიტეტის ჯანმრთელობის გაზომვებისა და შეფასების ინსტიტუტი (IHME) არის გლობალური კვლევითი ცენტრი, რომელიც წარმოადგენს მსოფლიოში ყველაზე მნიშვნელოვანი ჯანმრთელობის პრობლემების დამოუკიდებელ, მკაცრ და შესაძარებელ გაზომვებს და ამ პრობლემების გადაწყვეტაზე მიმართული სტრატეგიების შეფასებებს. IHME და დაავადებათა კონტროლის ეროვნული ცენტრი გაფორმებული მემორანდუმის ფარგლებში მიზნად ისახავენ დაავადებების, ტრავმებისა და რისკფაქტორებით გამოწვეული მდგომარეობების მოსალოდნელი

ტვირთის შეფასების სიზუსტის გაუმჯობესებას, რისთვისაც გამოიყენება IHME-ს ხელმძღვანელობით მიმდინარე ავადობის გლობალური ტვირთის კვლევის მეთოდები. აღნიშნული თანამშრომლობის პროცესში ხდება ცოდნის, მონაცემებისა და საექსპერტო გამოცდილების გაზიარება, დაავადებების, ტრავმებისა და რისკფაქტორებით გამოწვეული მდგომარეობების მოსალოდნელი ტვირთის შეფასება ქვეყნისა და რეგიონების დონეზე. 2015-2016 წლებში ცენტრის თანამშრომელთა თანაავტორობით ჟურნალში "The Lancet" გამოქვეყნდა ექვსი სტატია.

საქართველო ევროპის ჯანდაცვის საინფორმაციო ინიციატივის (EHII) წევრია. ეს არის ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის ქსელი, რომელიც მიზანია ჯანდაცვის პოლიტიკის განსაზღვრისას გამოყენებული ინფორმაციის გაუმჯობესება. ის ხელს უწყობს საერთაშორისო თანამშრომლობას გამოცდილების გაზიარებაში, შესაძლებლობების გაზრდასა და მონაცემთა შეგროვებისა და ანგარიშგების პროცესების ჰარმონიზაციაში. დკსჯეც-ს პერსონალი აქტიურად მონაწილეობს საორგანიზაციო კომიტეტის რეგულარულად მიმდინარე სხდომებში.

გამოწვევები და სამომავლო ნაბიჯები

ჯანდაცვის საინფორმაციო სისტემის მომავალი განვითარება მოიცავს:

- მონაცემთა სრულად ელექტრონული შეგროვება (მათ შორის კიბოს რეგისტრი და წლიური საანგარიშგებო ფორმები).
- ახალი რეგისტრების შემუშავება და დანერგვა.
- 5 წლამდე ბავშვთა ზედამხედველობის ახალი სისტემის დანერგვა.
- არსებული სამედიცინო კლასიფიკატორების რეგულარული განახლება.
- თანამედროვე ანალიტიკური საშუალებებისა და მონაცემთა წარდგენის მეთოდების დანერგვა.
- მონაცემთა ხარისხის გაუმჯობესება.
- ადამიანური რესურსების გაძლიერება.
- შესაბამისი ადამიანური რესურსების უწყვეტი განათლება.

ჯანდაცვის საინფორმაციო სისტემის მომავალი განვითარებისთვის ყველა სახის დახმარება (ფინანსური, ტექნიკური, მეთოდოლოგიური) არის საჭირო. დანერგილი მოდულებისა და რეგისტრების ეფექტური მონიტორინგისა და ხარისხის შეფასებისათვის რეკომენდებულია კვლევების ჩატარება. ამისათვის აუცილებელია საერთაშორისო ექსპერტების მონაწილეობა სტანდარტული ტექნოლოგიების, მონაცემთა შეგროვების ინსტრუმენტების და წარმომადგენლობითი შერჩევის დანერგვის მიზნით. ასეთი კვლევების შედეგები წარმოადგენს დაავადებათა ინციდენტობისა და პრევალენტობის, სპეციფიკური ჯგუფების (დედათა, ბავშვთა, ნეონატალური და სხვ.) სიკვდილიანობის და სიკვდილის მიზეზების რეალური განაწილების (სიკვდილიანობის სტრუქტურა) საერთაშორისოდ აღიარებულ შეფასებებს.

სააღმოსავლეთი შრომის
კანონმდებლობისა და
სოციალური ფაქტორის
საინფორმაციო

დაავადებათა კონტროლისა და
საზოგადოებრივი
საუკეთესოების ეროვნული ცენტრის
ეროვნული ცენტრი

საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური
დაცვის სამინისტრო
ა.წერეთლის გამზ.144 თბილისი, საქართველო, 0119
www.moh.gov.ge

დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი
ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი
მ.ასათიანის ქ.9, თბილისი, საქართველო, 0177
www.ncdc.ge